MĚSÍČNÍK EU AKTUALIT

EU Office / Knowledge Centre | Říjen 2021 | 217

Projevu o stavu Unie letos dominovaly pandemie, klima a obrana

Růst cen energií: Příležitost urychlit přechod na obnovitelnou energetiku

Cestovní ruch: Druhé léto s covidem

ČESKÁ spořitelna

Obsah

Události v EU:	Projevu o stavu Unie letos dominovaly pandemie, klima a obrana	strana 2
Drobnohled:	Růst cen energií: Příležitost urychlit přechod na obnovitelnou energetiku	strana 5
Hlavní téma:	Cestovní ruch: Druhé léto s covidem	strana 6
EU dotace a financování:	Nová energie pro Oblastní charitu Polička	strana 9

EKONOMICKÉ A STRATEGICKÉ ANALÝZY

David Navrátil
hlavní ekonom České spořitelny
+420 956 765 439, dnavratil@csas.cz

EU a sektorové analýzy:

Tomáš Kozelský
+420 956 718 013, tkozelsky@csas.cz

Tereza Hrtúsová
+420 956 718 012, thrtusova@csas.cz

Radek Novák
+420 956 718 015, radeknovak@csas.cz

Poradenství a strukturální analýzy:

Petr Zahradník
+420 956 765 213, pzahradnik@csas.cz

Česká spořitelna, a.s.
Budějovická 1518/13b
140 00 Praha 4
http://www.csas.cz/research

Sledujte nás na **Twitteru**:

ReSearch Česká spořitelna **@Research_sporka**

Obsahovými partnery Měsíčníku EU aktualit jsou Zastoupení Evropské komise v ČR a portál EurActiv.cz

Evropská komise

EURACTIV.cz

Říjen 2021

Z aktuálního vydání Měsíčníku EU aktualit vybíráme:

Události v EU:

- **Projev o stavu Unie:** Každoroční projev v Evropském parlamentu přednesla předsedkyně Komise v polovině září. Věnovala jej koronavirové pandemii, otázkám klimatické změny a potřebě evropské obranné unie. Další oblastí bylo dodržování hodnot právního státu, kdy slovy Václava Havla připomněla, že *„lidé tehdy chtěli všechny tyto ‚velkolepé evropské hodnoty'. Jsou to tyto hodnoty, jejichž zdrojem je kulturní, náboženské a humanistické dědictví Evropy."*

- **Rozpočet českého předsednictví bude navýšen:** Vláda navýšila rozpočet předsednictví Česka v EU ve druhé polovině příštího roku o 200 milionů na 1,4 miliardy korun.

- **Flash Eurobarometr: Fond obnovy obyvatelé EU považují za přínosný, nevěří však svým vládám, že jej efektivně využijí:** V nedávno zveřejněném „bleskovém" průzkumu občané zemí EU odpovídali zejména na otázky spojené s využitím evropských prostředků. Významnou část však průzkum věnoval také programu Next Generation EU. Evropané jej hodnotí pozitivně - celkem 60 % věří, že program pomůže jejich zemím překonat hospodářské a sociální dopady způsobené pandemií koronaviru. Rozdíly v názorech mezi jednotlivými zeměmi panují v otázce důvěry v efektivní využití prostředků jednotlivými vládami. V průměru za EU vládě věří 44 % lidí, v ČR tento podíl činí 34 %.

- **Česká republika a Francie chystají spojenectví členských států Evropské unie v jaderné energetice:** Státy ve svém společném prohlášení uvedly, že pokud má Evropa v boji s klimatickými změnami zvítězit, potřebuje jadernou energii. K tomuto záměru se přidaly také další státy EU. Cílem je dosažení zařazení jaderné energie do evropského rámce udržitelného financování, což zajistí stabilní prostředí pro investice do jaderných zdrojů.

Pod drobnohledem:

Růst cen energií: Příležitost urychlit přechod na obnovitelnou energetiku: Současná situace na trhu energetických komodit je jasným signálem k urychlení transofrmace energetiky a tedy zajištění soběstačnosti Evropy. Přechod na obnovitelné zdroje energie může být jednou z cest, jak toho docílit. Evropská komise proto vydala seznam opatření ke zmírnění negativního dopadu růstu cen energií. Jeho obsah v Drobnohledu přibližuje Josef Schwarz ze Zastoupení Evropské komise v ČR.

Hlavní téma:

Cestovní ruch druhé léto s covidem: Stránky tématu tentokrát věnujeme ohlédnutí za druhým rokem s covidem a zhodnocení cestovního ruchu. Ten je vlivem pandemie koronaviru stále v útlumu. Počet letů ve světě poklesl zhruba na polovinu. Ze zemí EU je ČR v poklesů letů jednou z nejvíce zasažených. Stejně jako v loňském roce i letošní data potvrzují, že se Češi řídili heslem „všude dobře, doma nejlépe". Více od strany 6.

SCAN ME

Příjemné čtení,

Tereza Hrtúsová @Research_sporka

Události v EU

Projevu o stavu Unie letos dominovaly pandemie, klima a obrana. - Rozpočet českého předsednictví EU bude navýšen o 200 milionů korun. - Obyvatelé členských zemí EU považují Fond obnovy za přínosný, příliš však nevěří svým vládám, že jej dokáží efektivně využít. - Česká republika a Francie jako spojenci v jaderné energetice.

POLITIKA

Projevu o stavu Unie letos dominovaly pandemie, klima a obrana

Předsedkyně Evropské komise v polovině září v Evropském parlamentu ve Štrasburku pronesla tradiční projev o stavu Unie, ve kterém představila výhled EU pro rok 2022. Řeč přišla pochopitelně na koronavirovou pandemii, ale také na budoucnost evropské obrany nebo ochranu unijních hodnot.

Hned v úvodu svého projevu se předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyenová věnovala koronavirové pandemii.

Von der Leyenová ocenila, že se Evropské unii do konce léta podařilo dosáhnout 70procentní proočkovanosti dospělé populace a nastínila budoucí kroky. Připomněla však, že mezi členskými státy bloku přetrvávají rozdíly v počtech naočkovaných obyvatel a proti covidu-19 by se měli nechat očkovat i další lidé.

Klíčové pro úplné vymýcení viru podle ní ale bude, jak rychle se podaří dostat vakcíny k lidem v mimoevropských zemích, kde je zatím naočkováno jen mizivé procento populace.

EU by měla do budoucna lépe předcházet zdravotním krizím, jako je ta koronavirová, a proto spustí nový program pro posílení odolnosti v této oblasti. Do roku 2027 chce do tohoto programu investovat 50 miliard eur (1,26 bilionu korun).

Von der Leyenová dále zdůraznila, že Evropa jako první přišla s proměnou klimatických závazků v konkrétní kroky a snaha o co nejrychlejší a nejvýraznější snížení emisí skleníkových plynů bude zásadní prioritou Unie i v dalším období.

Sama však boj proti oteplování planety nezvládne a je třeba přesvědčit i další země v čele s Čínou, řekla šéfka unijní exekutivy.

EU se také kromě vyjednávání o nových normách zaměří na klimatickou diplomacii. V rámci této snahy věnuje na boj proti klimatickým změnám v méně hospodářsky vyspělých zemích do roku 2027 další čtyři miliardy eur (přes 100 miliard korun) a očekává, že Spojené státy budou tento krok následovat, dodala von der Leyenová. Podle ní EU rovněž zdvojnásobí fondy, které věnuje třetím zemím na udržování rozmanitosti přírodních druhů.

„Co opravdu potřebujeme, to je evropská obranná unie,“ prohlásila také před europoslanci někdejší německá ministryně obrany.

Zmínila dlouhodobé neúspěšné snahy vytvořit unijní jednotky rychlého nasazení, jejichž vznik ztroskotává na nejednotném přístupu členských zemí. Unie sice i v návaznosti na události v Afghánistánu potřebuje vlastní obranu, ale pokud nebude v členských zemích dostatek politické vůle, nemůže se to podařit, míní šéfka unijní exekutivy.

Řada států evropského bloku je členy NATO a prosazuje především obranu v rámci aliance. Podle von der Leyenové bude i nadále spolupráce s touto organizací klíčová a do konce roku představí EU a NATO nové společné prohlášení o další kooperaci. Zároveň se chystá za francouzského předsednictví EU v první polovině příštího roku svolat summit věnovaný vlastní obraně.

Svůj projev o stavu Unie von der Leyenová věnovala také otázce právního státu. Kvůli tomu jsou Polsko a Maďarsko v dlouhodobém sporu s Bruselem. Ten se v případě Polska v nedávné době vyostřil, když se Evropská komise obrátila na Soudní dvůr EU, aby Polsku za nerespektování rozsudku k polské soudní reformě uložil sankce.

Podle von der Leyenové před více než 30 lety občané zemí střední a východní Evropy usilovali o demokracii, chtěli si sami volit ty, kteří jim vládnou, chtěli právní stát, rovnost před zákonem, svobodu projevu a nezávislá média.

„Tehdejší český prezident Václav Havel to nemohl říci jasněji: lidé tehdy chtěli všechny tyto ‚velkolepé evropské hodnoty‘. Jsou to tyto hodnoty, jejichž zdrojem je kulturní, náboženské a humanistické dědictví Evropy,“ prohlásila šéfka Komise.

Tyto hodnoty jsou podle jejích slov v současnosti zakotveny v evropských smlouvách a všechny suverénní státy, které se staly součástí Evropské unie, se je zavázaly dodržovat.

https://euractiv.cz/section/budoucnost-eu/news/letosnimu-projevu-von-der-leyenove-o-stavu-unie-dominovaly-pandemie-klima-i-obrana/

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/SPEECH_21_4701

Rozpočet českého předsednictví EU bude navýšen o 200 milionů korun

Vláda navýšila rozpočet předsednictví Česka v EU v druhé polovině příštího roku o 200 milionů na 1,4 miliardy korun. Zpráva o přípravách předsednictví, kterou vláda projednávala, konstatovala, že v některých položkách zřejmě bude původní rozpočet 1,24 miliardy korun nedostatečný. Materiál hovoří také o dodatečném navýšení personálních kapacit o zhruba 30 míst ve státní službě a na stálém zastoupení v Bruselu.

Premiér hovořil při přípravě rozpočtu předsednictví o jeho nepřekročitelnosti, protože nechce plýtvat. Na konci června po kritice ekonomů, investorů a dalších osobností, kteří pokládali původní částku 1,24 miliardy korun za nedostatečnou, uvedl, že celkový rozpočet ještě navýší požadavky jednotlivých ministerstev.

Zpráva o přípravách zmiňuje vysokou míru nejistot, a to jak z hlediska reálných cen plnění zakázek a výsledku partnerských řízení, tak nepředvídatelnosti co do formy budoucích jednání vzhledem k vývoji epidemie covidu-19 a politickému vývoji včetně v EU. Pro rok 2022 autoři zprávy požádali o navýšení rozpočtu na akce a komunikaci o 148,6 milionu korun. Zpráva také uvádí, že vysoce pravděpodobné budou další nepředvídatelné výdaje přímo v roce 2022.

Personální navýšení bude podle zprávy představovat náklady do zhruba 41,5 milionu korun. Podle původního návrhu mělo přitom Česko zaměstnat kvůli předsednictví 200 lidí, z toho 58 v Bruselu. O téměř deset milionů korun pak má být navýšen rozpočet úřadu vlády na zajištění akcí, při nichž bude gestorem.

Na rozpočet předsednictví zároveň podle autorů návrhu nesmí dopadnout plošné škrty obsažené v návrhu státního rozpočtu na rok 2022, který počítá se snížením výdajů všech resortů o pět procent na provozní náklady.

Ekonomové a další osobnosti v druhé polovině června kritizovali rozpočet předsednictví, ale i malou pozornost, kterou mu premiér a ministři věnují. Premiér ve zveřejněné reakci uvedl, že kabinet se na předsednictví svědomitě připravuje už od července 2018. Celkový rozpočet se dodatečně navýší o požadavky jednotlivých resortů, vysvětlil tehdy. Odmítl i to, že by mělo předsednictví trpět personální nouzí.

Celkově stát plánuje během předsednictví organizovat 265 akcí v Česku. Na Pražském hradě se má sejít summit premiérů a prezidentů, ministerstvo zahraničí bude navrhovat během předsednictví organizaci summitu EU-západní Balkán na úrovni hlav států a předsedů vlád a ke zvážení chce dát možné summity EU-USA a EU-Indie.

https://euractiv.cz/section/ceske-predsednictvi-eu-2022/news/potvrzeno-rozpocet-ceskeho-predsednictvi-eu-nabobtna-o-200-milionu/

https://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/predsednictvi-cr-v-rade-eu/aktuality/vlada-schvalila-zpravu-o-naplnovani-ukolu-spojenych-s-predsednictvim-cr-v-rade-eu--rozpocet-se-navysi-o-200-milionu-korun-190326/

Obyvatelé zemí EU považují Fond obnovy za přínosný, příliš však nevěří svým vládám, že jej dokáží efektivně využit

V duchu hodnocení, jak si Evropská unie stojí a co by měla dělat v blízké budoucnosti, spatřil 10. září světlo světa „bleskový“ průzkum Eurobarometru, který si objednal Evropský parlament. Obyvatelé 27 unijních zemí v něm odpovídali na otázky mířící především na využívání společných evropských prostředků.

81 % Evropanů si například myslí, že Unie by měla poskytovat finance jen těm členským státům, které respektují právní stát a demokratické principy. Otázka představuje jasný odkaz na spory mezi Evropskou komisí a středoevropskou dvojicí – Polskem a Maďarskem – které se v současné době vyhrocují.

Nový průzkum veřejného mínění se ptal také na to, jakými prioritami by se konkrétně Evropský parlament měl nadále zabývat. Zajímavé je, že občané Maďarska a Polska zařadili mezi nejvyšší priority právě téma „demokracie a právní stát“. Toto téma se přitom v průměru EU nachází na osmém místě, v Polsku však skončilo na druhém a v Maďarsku na třetím místě.

Top prioritou je v očích respondentů boj se změnami klimatu, jako důležité ho označilo 43 % z nich. 32 % Evropanů vidí jako prioritní opatření proti chudobě a sociálnímu vyloučení, 31 % pak podporu ekonomiky a vytváření nových pracovních míst. Stejných čísel dosáhl i boj proti terorismu. O něco méně, 27 %, si vysloužila témata veřejné zdraví a migrace a azyl.

Značná část průzkumu se věnovala programu Next Generation EU, tedy fondu obnovy, kde jsou ukryty miliardy eur na obnovu ekonomik evropských zemí po pandemii. Řada států, včetně Česka, už má schválené své národní plány obnovy a už brzy dostane první část peněz.

Průzkum ukazuje, že Evropané tento program na oživení ekonomik hodnotí pozitivně.

Celkem 60 % z nich si myslí, že projekty financované v rámci Next Generation EU pomohou jejich zemi překonat hospodářské a sociální dopady způsobené pandemií. 59 % lidí pak má zato, že program pomůže jejich zemi lépe se připravit na budoucí výzvy.

NextGenerationEU zemi pomůže překonat hospodářské a společenské dopady koronaviru

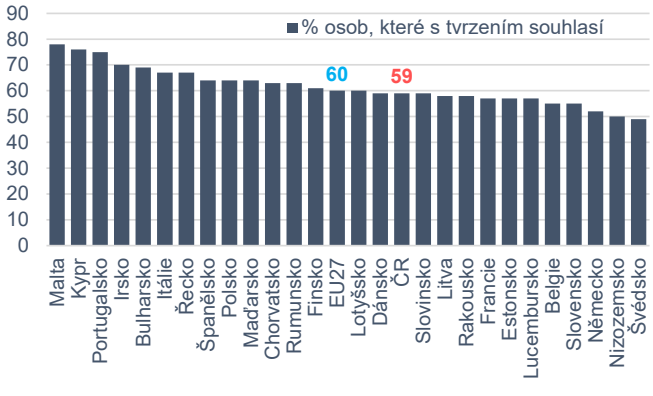

Zdroj: Evropský parlament

Klíčové nyní je, aby tyto prostředky efektivně splnily svůj účel a někam se „nerozkutálely“. Transparentnost a účinná kontrola při jejich vyplácení jsou důležité pro 85 % oslovených (53 % „rozhodně souhlasí“, 32 % „spíše souhlasí“).

Evropané však zároveň příliš nevěří svým vládám, pokud jde o správné využití peněz z Next Generation EU. Celkem 34 % lidí své politické reprezentaci „spíše věří“ a pouze 10 % „rozhodně věří“. Situace se nicméně poměrně dost liší napříč EU. Například 74 % Lucemburčanů své vládě v tomto ohledu důvěřuje, naopak na Slovensku jde pouze o 23 %.

Pokud jde konkrétně o Českou republiku, i zde 60 % dotázaných věří tomu, že nový zdroj peněz pomůže tuzemsku překonat následky koronavirové pandemie a lépe ji připravit na budoucí překážky.

Podle průzkumu 52 % Čechů „rozhodně souhlasí“ s tím, že musí probíhat účinná kontrola při čerpání programu Next Generation EU, přičemž dalších 33 % „spíše souhlasí“. Téměř tak kopírují evropský průměr.

Čeští občané nicméně zároveň nejsou přesvědčení o tom, že vládnoucí kabinet svou roli v efektivním využití nových peněz zvládne. V této souvislosti důvěřuje české vládě pouze 34 % dotázaných, 55 % vyjadřuje o řádném využití prostředků pochybnosti.

Co se týká priorit, opatření proti změně klimatu čeští respondenti zařadili až na čtvrté místo (29 %). Na pomyslném vrcholu priorit se nachází témata boje proti terorismu a organizovanému zločinu (44 %), migrace a azylu (39 %) a otázky budoucnosti Evropy (35 %). Poslední zmíněné kategorii Češi přikládají nejvyšší důležitost ze všech unijních zemí.

V tomto kontextu je zajímavé zmínit, že současné směřování EU nevidí Češi vůbec pozitivně. Podle 50 % z nich se „věci v EU ubírají špatným směrem“, opačný názor má pak pouze 15 % lidí. Téměř stejnými procenty však čeští respondenti ohodnotili také směřování své vlastní země.

https://euractiv.cz/section/budoucnost-eu/news/evropane-fond-obnovy-vitaji-zaroven-ale-neveri-svym-vladam-ze-ho-dokazi-dobre-vyuzit/

https://www.europarl.europa.eu/at-your-service/files/be-heard/eurobarometer/2021/soteu-flash-survey/soteu-2021-report-en.pdf

ENERGETIKA

Česká republika a Francie jako spojenci v jaderné energetice

Česká republika a Francie chystají spojenectví členských států Evropské unie v jaderné energetice. **Ve společném prohlášení státy uvedly, že „má-li Evropa v klimatickém boji zvítězit, potřebuje jadernou energii**. Pro všechny představuje zásadní a spolehlivý zdroj pro zajištění nízkouhlíkové budoucnosti.“

K záměru se připojily také Bulharsko, Finsko, Chorvatsko, Maďarsko, Polsko, Rumunsko, Slovensko a Slovinsko. Francouzská EdF patří mezi zájemce o stavbu nového jaderného bloku v Dukovanech.

„S Francií máme podobné zájmy, jsme jaderně orientované země, proto jsme dohodli společný postup. Chceme, aby Brusel uznal jádro a plyn za udržitelné činnosti podle taxonomie. Tím se otevře cesta k lacinějšímu financování a výstavbě nových jaderných zdrojů. Spojenectví vychází z ideální příležitosti, Francie se od ledna ujme předsednictví v Radě EU, od července ji vystřídá ČR,“ uvedl vicepremiér a ministr průmyslu a obchodu Karel Havlíček.

Postup podle MPO koordinuje francouzský ministr hospodářství, financí a obnovy Bruno Le Maire. Ministerstvo podotklo, že ačkoliv Evropská komise ve své strategické vizi Čistá planeta pro všechny z roku 2018 považuje obnovitelné a jaderné zdroje za páteř bezuhlíkové evropské energetické soustavy, nepodniká žádné kroky, aby vedle obnovitelných zdrojů zajistila stabilní prostředí pro investice do velkokapacitních nízkouhlíkových jaderných zdrojů.

„Je naprosto nezbytné, aby byla jaderná energie do konce roku 2021 zařazena do evropského rámce udržitelného financování. Vědecké posudky týkající se jaderné energetiky, které Evropská komise vyžadovala, vyznívají stejně: neexistují žádné vědecké důkazy, že by jaderná energie byla vůči životnímu prostředí méně šetrná než jiné zdroje energie zařazené do taxonomie,“ dodal náměstek ministra průmyslu a obchodu pro jadernou energetiku Tomáš Ehler.

Hrubá produkce elektřiny z jaderných zdrojů (GWh)

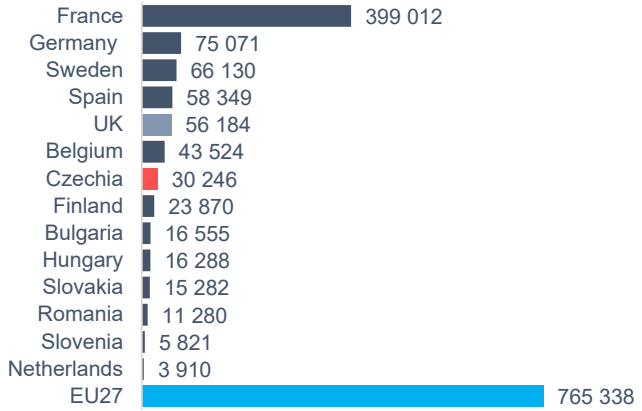

Zdroj: Eurostat; data z roku 2019; 14 zemí EU jádro nevyužívá

https://euractiv.cz/section/energetika/news/cesi-a-francouzi-chystaji-jaderne-spojenectvi-clenskych-statu-eu/

https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/pro-media/tiskove-zpravy/ceska-republika-a-francie-chystaji-jaderne-spojenectvi-clenskych-zemi-evropske-unie--263877/

Drobnohled

Při růstu cen energií, který pociťují jak čeští občané, tak průmysl, hraje zásadní roli především zvyšování cen fosilních paliv. Aktuální vývoj proto potvrzuje, že je třeba urychlit transformaci energetiky směrem k levnějším, obnovitelným zdrojům energie, které Evropě zajistí soběstačnost. Český soukromý i veřejný sektor by si neměl nechat ujít příležitost se do této transformace zapojit.

RŮST CEN ENERGIÍ: PŘÍLEŽITOST URYCHLIT PŘECHOD NA OBNOVITELNOU ENERGETIKU

K řešení dopadu růstu cen energií EU a členské státy připravují řadu krátkodobých i střednědobých opatření. Zvláštní podpory se dostane sociálně zranitelným občanům v oblasti vytápění a dopravy.

Hlavní důvod současné situace je bezprecedentní růst cen zemního plynu, zatímco evropská zelená transformace se podílí na růstu cen jen v malé míře. V EU, stejně jako v mnoha dalších regionech světa, v současné době dochází k prudkému nárůstu cen energií. Může za to především zvýšená celosvětová poptávka po energii, a zejména plynu, neboť tempo hospodářského oživení po vrcholu pandemie COVID-19 se rychle zvyšuje. Evropské ceny uhlíku v roce 2021 rovněž prudce vzrostly, avšak méně než ceny plynu. Na cenu elektřiny má devětkrát větší vliv zvýšení ceny plynu než zvýšení ceny emisních povolenek.

Evropská komise navrhla 13. října soubor krátkodobých a střednědobých opatření (tzv. toolbox) ke zmírnění dopadu růstu cen zejména na zranitelné skupiny a malé podniky. Typickým krátkodobým opatřením může být poskytování nouzové podpory příjmu spotřebitelům trpícím energetickou chudobou, například formou poukázek nebo uhrazením části výdajů za energie, které lze podpořit z příjmů systému EU pro obchodování s emisemi (EU ETS). Jinými opatřeními může být povolení dočasných odkladů úhrad faktur nebo zavedení ochranných opatření, která zabrání odpojení od rozvodové sítě. Dále je umožněno dočasné snížení daňových sazeb pro zranitelné domácnosti nebo podpory podnikům.

Střednědobá a dlouhodobá opatření navrhovaná Evropskou komisí mají vést k rychlejšímu rozvoji obnovitelných zdrojů energie a posilování energetické účinnosti. Opatření zahrnují navýšení investic do obnovitelných zdrojů energie, renovací a energetické účinnosti a urychlení aukcí energie z obnovitelných zdrojů a povolovacích procesů, jakož i zvýšení kapacity skladování energie s cílem podpořit rostoucí podíl obnovitelných zdrojů energie, včetně baterií a vodíku. Dále bude vyhodnoceno fungování stávajícího trhu s elektřinou a možnosti zajištění lepšího využívání a fungování procesu skladování plynu v Evropě. Komise zhodnotí, zda by bylo přínosné, aby členské státy zadávaly společně, ale na dobrovolné bázi, veřejné zakázky na zásoby plynu. Konečně bude posílena role spotřebitelů na trhu s energií tím, že jim bude umožněno vybírat si a měnit dodavatele, vyrábět vlastní elektřinu a vstupovat do energetických komunit. Opatření se promítnou do nadcházející revize směrnice o energetické účinnosti budov nebo druhé části balíčku Fit for 55, jehož zveřejnění je plánované na prosinec 2021.

Soubor opatření umožňuje zvolit koordinovaný přístup, který chrání ty nejohroženější. Je pečlivě nastaven tak, aby řešil krátkodobé potřeby snižování nákladů na energii pro domácnosti a podniky, aniž by ve střednědobém horizontu poškodil vnitřní trh EU s energií nebo ekologickou transformaci.

Přechod na čistou energii je nejlepší pojistkou proti cenovým otřesům, které by mohly nastat v budoucnu, a je třeba jej urychlit. EU bude i nadále rozvíjet účinný energetický systém s vysokým podílem energie z obnovitelných zdrojů. Zatímco levnější obnovitelné zdroje energie hrají stále větší úlohu při dodávkách elektrické sítě a stanovování ceny, v dobách vyšší poptávky jsou stále zapotřebí další zdroje energie, včetně plynu. V rámci stávajícího uspořádání trhu je to stále distribuovaný plyn, který určuje celkovou cenu elektřiny, neboť všem výrobcům se za stejný produkt – elektřinu – při vstupu do sítě platí stejná cena.

Navrhovaná opatření pomohou včas reagovat na současný nárůst cen energie, který je důsledkem výjimečné celosvětové situace. Přispějí rovněž k cenově dostupné, spravedlivé a udržitelné transformaci energetiky v Evropě, jakož i k posílení energetické soběstačnosti. Investice do energie z obnovitelných zdrojů a energetické účinnosti nejen sníží závislost na dovážených fosilních palivech, ale také zajistí větší odolnost velkoobchodních cen energie vůči globálním omezením dodávek. Přechod na čistou energii je nejlepší pojistkou proti podobným cenovým otřesům, které by mohly nastat v budoucnu, a je třeba jej urychlit, a to i v zájmu klimatu. Záleží však i na českých úřadech a českých firmách, jak budou opatření účinná a zda budou mít zásadní význam na cestě k inovativnějšímu a čistšímu Česku.

Josef Schwarz, Zastoupení Evropské komise v ČR

Téma

Koronavirová krize tvrdě zasáhla oblast služeb, a hlavně turistický ruch, který se na jaře roku 2020 prakticky zastavil. Rychlý nárůst počtu nemocných s COVID-19, následná přijatá opatření proti šíření nemoci a nejistota dalšího vývoje v prvních měsících roku 2020 se naplno projevily ve velmi rapidním poklesu počtu turistů a utlumení letecké dopravy.

CESTOVNÍ RUCH: DRUHÉ LÉTO S COVIDEM

SVĚT A EU

Pandemie koronaviru snížila celosvětový počet letů na polovinu. Pro rok 2021 je počet letů odhadován na 22,2 mil. Predikce pro rok 2020 hovořily o více než 40 mil. letů, v důsledku koronaviru však bylo dle odhadů v loňském roce uskutečněno pouze 16,4 mil. letů.

Rok 2020 byl pro letecký průmysl v dlouhodobém horizontu tím nejhorším, a ani rok 2021 nebude probíhat v režimu plného zotavení.

Největší propad zaznamenal letecký provoz v dubnu a květnu 2020, kdy počet letů meziročně poklesl o téměř 70 %.

Celosvětový počet letů od roku 2004 (v mil.)

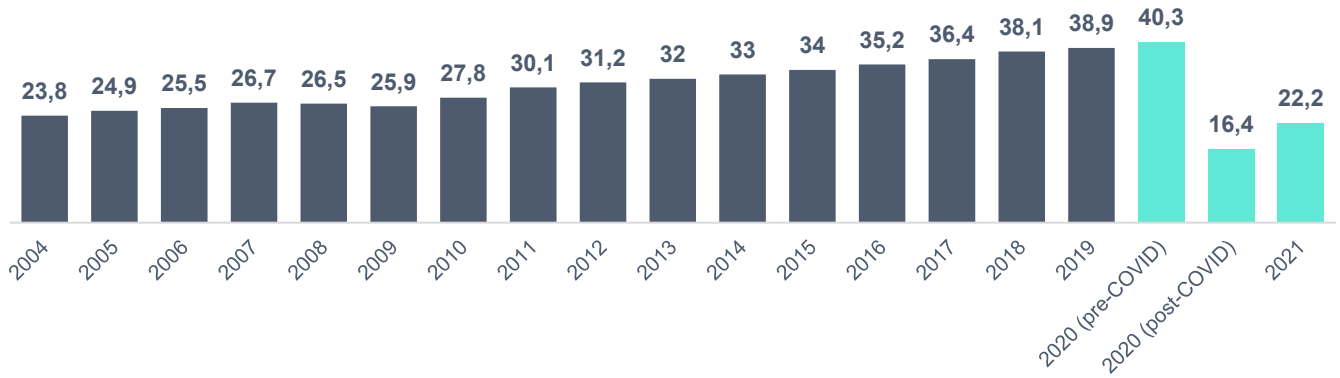

Zdroj: IATA

Poklesem přeshraničního cestovního ruchu trpí všechny regiony světa. Přičemž začátek roku 2021 byl ještě horší, než rok 2020, kdy pandemie vypukla. V roce 2020 počet turistických cest po celém světě klesl oproti předpandemickému roku 2019 o 73 %. V prvních pěti měsících roku 2021 to bylo dokonce o 85 %. Ušetřena přitom nezůstala žádná část světa.

Pokles počtu mezinárodních turistických cest v době covidu (v %, 2019 = 100 %)

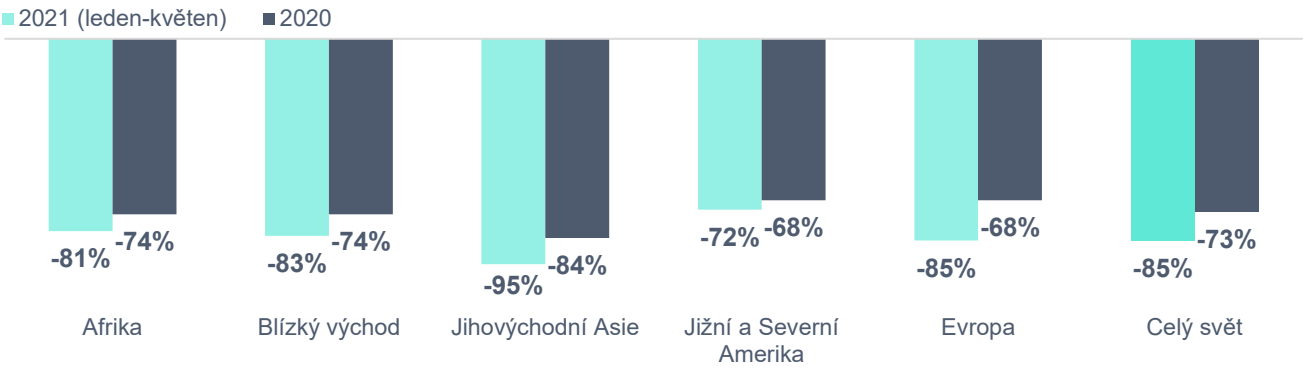

Zdroj: Statista, UNWTO

V případě Evropy zůstává mezinárodní turistický ruch utlumený i v průběhu letošního roku. Počet letů nad evropským nebem se na začátku října 2021 pohyboval stále o 28 % níže, než v říjnu roku 2019. V ČR byl tento rozdíl ještě výraznější, počet letů dosahoval ani ne 60% úrovně předpandemického roku 2019.

Z jednotlivých zemí EU došlo v průběhu srpna 2021 k největšímu poklesu letů oproti roku 2019 ve Finsku (-60 %), Irsku (-55 %) a Slovinsku (-54 %). Česká republika je v rámci EU čtvrtou nejvíce zasaženou zemí co do počtu uskutečněných letů – v srpnu došlo k poklesu o 52,3 % oproti stejnému období 2019. Srpnový průměr za EU činí 31,2 %.

Téma

Komerční lety v zemích EU a UK (změna v červenci a srpnu 2021 oproti stejnému období 2019, v %)

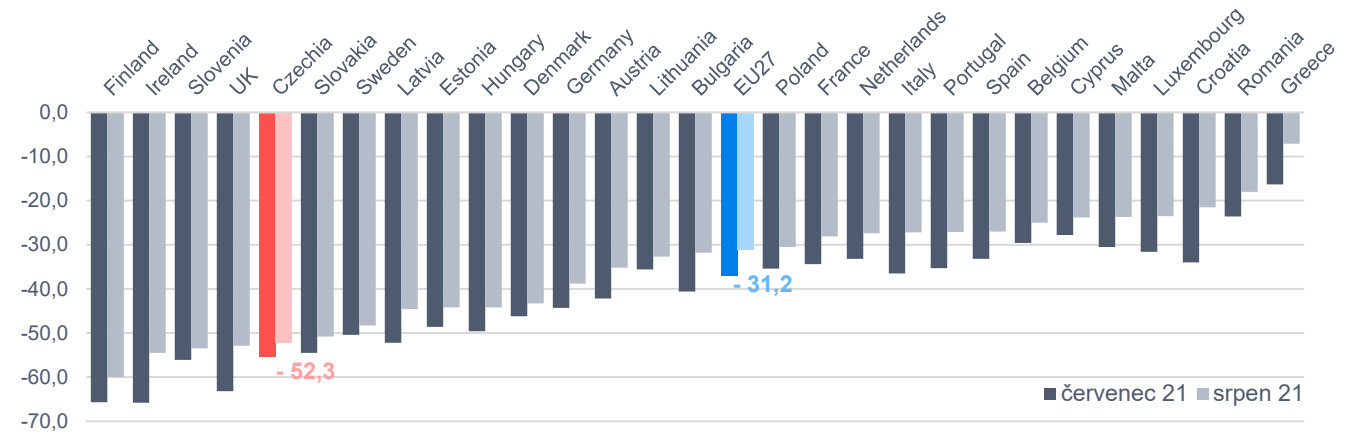

Zdroj: Eurostat

Pandemie koronaviru „omezila“ cestovní ruch pouze na cesty v rámci domácích zemí, což je dobře patrné na podílu strávených nocí. V roce 2019 se podíl přenocování v turistických ubytovacích zařízeních v tuzemsku a zahraničí pohyboval okolo 50 %.

V Dubnu 2020, kdy došlo k prvním větším lockdownům se turismus zastavil, a to hlavně ten přeshraniční. Podíl „domácích“ přenocování tak skokově narostl, v případě Evropské unie se tento podíl za rok 2020 zvýšil na průměrných 73 %, u Česka to činilo průměrně 80 %.

Vývoj počtu přenocování v turistických ubytovacích kapacitách EU rezidentů (v mil.; podíl nocí na území EU27)

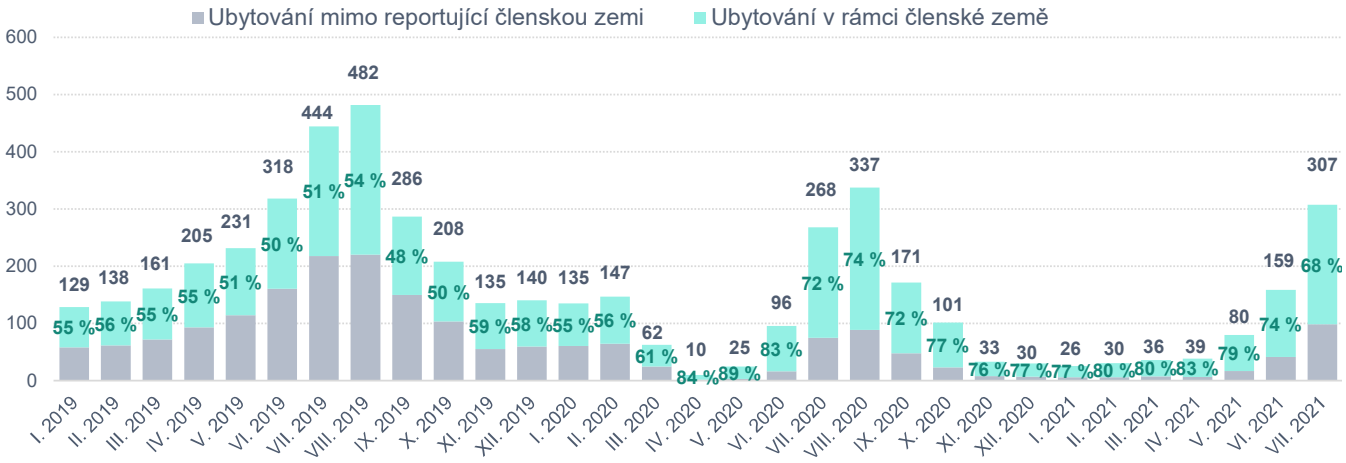

Zdroj: Eurostat

CESTOVNÍ RUCH ČR

Cesty českých residentů do zahraničí

Výjezdový cestovní ruch z ČR zažíval až do roku 2019 velký vzestup. V roce 2019 přesáhl počet cest do zahraničí s pobytem na minimálně 4 noci v hotelu či v podobném hromadném ubytování poprvé 3,5 milionu. Ještě v roce 2015 činil tento počet o 850 tisíc cest méně. Pak však přišel covid a počet cest Čechů do zahraničních ubytovacích zařízení se dramaticky propadl o 71 % na 1,02 milionu.

Obdobný vývoj zažily i cesty tuzemských rezidentů do zahraničí organizované cestovní kanceláří či agenturou. Jediným rozdílem bylo, že vrchol byl dosažen už v roce 2018, v roce 2019 došlo k velmi mírnému poklesu počtu zájezdů o 0,6 %. Rok 2020 pak znamenal velmi výrazný pád počtu zájezdů, ve srovnání s rokem 2020 o celkem 77 %.

Kratší cesty Čechů do zahraničních hotelů a dalších ubytovacích zařízení (na 1-3 noci) zaznamenaly v předcovidových letech ještě bouřlivější vývoj než ty delší.

Jejich počet se proti roku 2011 zdvojnásobil na 950 tisíc v roce 2019. V roce 2020 ovšem vlivem ztíženého přeshraničního cestování a pandemické krize následoval propad o 70 % na necelých 300 tisíc.

Počet delších cest českých residentů do zahraničí v tis. (4 a více přenocování)

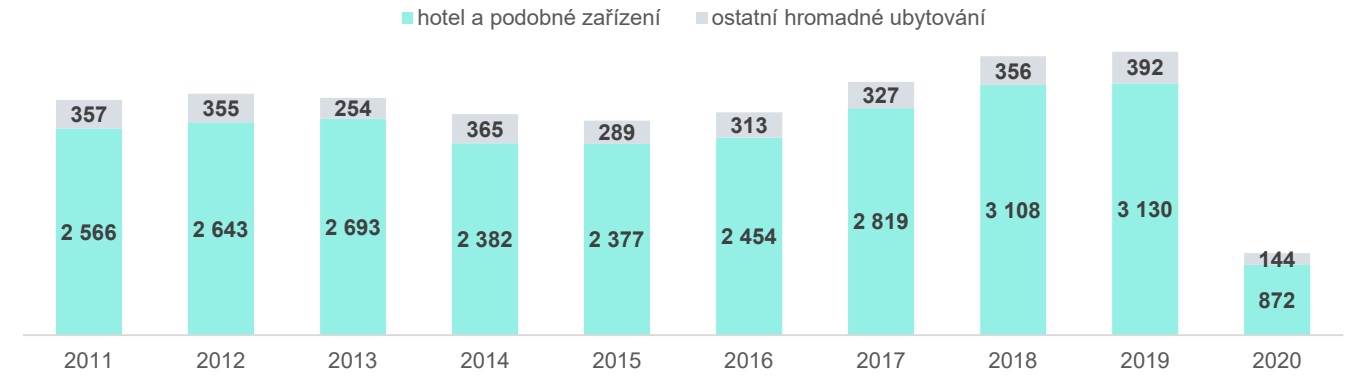

Zdroj: ČSÚ; Pozn. Nezahrnuje ubytování u příbuzných a známých

ÚTRATY ČECHŮ ZA CESTOVÁNÍ

Kartové transakce u cestovních kanceláří zaznamenaly pro letošní rok největší meziroční nárůst v průběhu dubna (celkově rostly o 921 %). Stále však nedosahují hodnot předkrizového roku 2019. Oproti dubnu 2019 byly letos nižší o 79 %. V průběhu letních měsíců července a srpna 2021 pak byly kartové transakce u cestovních kanceláří oproti těmto měsícům roku 2019 nižší o 23 % resp. 27 %.

Platby kartou za ubytování v ČR dosáhly v letošním roce svého vrcholu rovněž v průběhu dubna, kdy meziročně rostly o 250 % (v případě plateb u tuzemských obchodníků o 74 %). Oproti hodnotám z před pandemického roku 2019 však byly v dubnu stále nižší o 73 %. K růstu objemu kartových transakcí za ubytování oproti předcovidovém roce 2019 začalo docházet až v červenci, srpnu a září letošního roku (průměrně o 39 %).

Platby kartou u cestovních kanceláří (celkem a pouze u tuzemských obchodníků; v % oproti 2019)

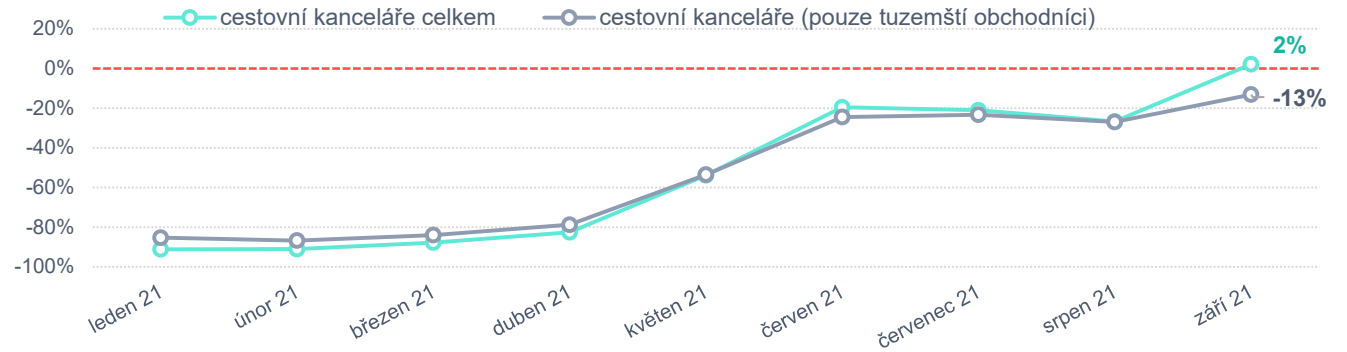

Zdroj: Česká spořitelna; změna objemu karetních transakcí v % oproti stejnému období v předcovidovém roce 2019

Platby kartou za ubytování (celkem a pouze u tuzemských obchodníků)

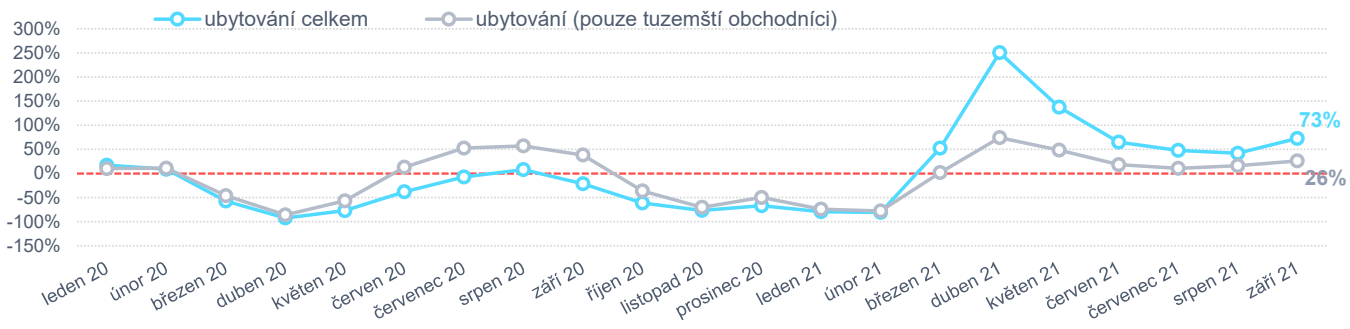

Zdroj: Česká spořitelna; meziroční změna objemu karetních transakcí

Radek Novák, Tereza Hrtúsová, Tomáš Kozelský

EU dotace a financování

Erste Grantika Advisory spolupracuje s Oblastní charitou Polička v oblasti dotací již 4 roky. Za přispění Grantiky jí byly přiděleny prostředky z Integrovaného regionálního operačního programu ve výši přesahující 22 mil. Kč. Doposud jí bylo proplaceno téměř 9,5 mil. Kč. Bližší informace o této spolupráci poskytuje Petra Zahradníková, zástupkyně ředitele a ekonomka organizace.

NOVÁ ENERGIE PRO OBLASTNÍ CHARITU POLIČKA

Společnost Erste Grantika Advisory spolupracuje s Oblastní charitou Polička v oblasti dotační problematiky již 4 roky. Jedná se o spolupráci úspěšnou, jelikož za přispění Grantiky byly této neziskové organizaci přiděleny dotační prostředky z Integrovaného operačního programu ve výši přesahující 22 mil. Kč. Doposud jí bylo proplaceno téměř 9,5 mil. Kč. Dalšího bezmála 2,25 mil. Kč by mělo být proplaceno do konce roku. Na bližší informace o této spolupráci jsme se zeptali Petry Zahradníkové, zástupkyně ředitele a zároveň ekonomky organizace.

Jak vlastně celá spolupráce začala?
Když jsme plánovali nákup a stavební úpravy nové budovy, neměli jsme s evropskými dotacemi příliš zkušeností a nevěděli, na koho se obrátit. Pomocnou ruku nám podalo Sdružení Neratov, které nám dalo v rámci dlouholetého přátelství doporučení na brněnskou poradenku. To byla právě Grantika.

Takže první evropská dotace byla na světě?
Tak jednoduché to, bohužel, nebylo. Výzva podporovala pouze část služeb, které měly být v rámci nemovitosti poskytovány. Bylo tedy třeba stanovit metodiku výpočtu způsobilých výdajů, kterou si Centrum pro regionální rozvoj vyžádalo ještě předem k odsouhlasení, které se však poněkud protáhlo. Komplikaci přinesl fakt, že se jednalo o výzvu administrovanou MAS Poličko s ne příliš vysokým rozpočtem, přičemž poptávka vysoce překročila nabídku. Náš projekt byl sice schválen, nicméně na něj již nevybyly dotační prostředky.

To ovšem nevyznívá příliš příznivě.
To sice máte pravdu, nicméně, jak jsem říkala, byli jsme s Grantikou v téměř každodenním kontaktu, a proto víme, že rychleji podat žádost, měla-li být kvalitně zpracována a posvěcena Centrem, prostě nešla.

Nicméně, je škoda, že dotace nevyšla. Jak jste to řešili? Předpokládám, že dané prostory byly pro kvalitu poskytování služeb nezbytné?
Z projektu vlastně nesešlo. Pokud jsme o nemovitost nechtěli přijít, pořídit jsme ji museli, naštěstí se nám podařilo získat dostatek prostředků z veřejné sbírky, která nám pomohla splatit úvěr na pořízení této nemovitosti a částečně z naspořených úspor OCHP. A její rekonstrukci jsme řešili v rámci pozdější výzvy, samozřejmě opět s Grantikou

Takže i přes neúspěch spolupráce pokračovala?
Ano, začátkem roku 2019 jsme podávali hned dvě žádosti. Jednu na pořízení automobilů, opět v administraci MAS, z celonárodní výzvy o měsíc později pak konečně na rekonstrukci oné nemovitosti. A ty nám už obě tedy vyšly.

V případě dotace na automobily byl náš projekt podán v rámci Výzvy dokonce jako první, a to i přes fakt, že systém pro předkládání žádostí ji zpřístupnil se zpožděním a byl krajně nestabilní. V obou případech dotačních titulů, byla Grantika po celou dobu realizace projektů doprovázející prvek v systému ISKP. Bez této odborné a naprosto profesionální pomoci bychom si nedovedli veškerou administraci vůbec představit.

Charity slouží veřejnosti a zejména potřebným, ale musí se otáčet, aby získaly dostatek prostředků. A tyto typy dotací jsou jedním ze zdrojů, které jsme nuceni využívat.

A tím se dostáváme k „Nové energii“.
Ano. „Nová energie pro OCH Polička“ je název zatím posledního předloženého dotačního projektu, který nám byl nedávno i schválen.

Opět se jedná o peníze z IROPu, tentokrát z programu REACT. Díky němu budeme moci pořídit další vozidla, která našim službám opravdu chybí, ale třeba také mobilní zvedáky, přebalovací lůžka a vybavení pro terénní pracovníky.

Proč „Nová energie“?
V rámci výzvy je totiž třeba realizovat opatření, která budou mít energeticky úsporný charakter. Pořizované automobily budou tedy vybaveny hybridním pohonem, jsme tedy zároveň ekologičtí.

Ale je zde i druhý důvod – pandemickou situaci a související omezení snášela většina lidí špatně. Nejinak tomu bylo i u našich zaměstnanců a klientů. Realizace projektu pomůže kvalitnějšímu poskytování našich služeb a dodá tak, jak věříme, opětovnou chuť našim pracovníkům do plnění jejich důležitého poslání.

Jaký máte výhled do budoucna?
Koncem října bychom rádi zažádali o další tři vozy pro naše terénní služby, tentokrát opět v rámci výzvy MAS Poličsko. A zvažujeme rovněž rekonstrukci další budovy, neboť Covid měl za následek zvýšenou poptávku po našich službách, včetně ambulantních, a současné prostory nám přestávají stačit.

Nicméně, tento projekt bude finančně náročnější a je otázka, zda budeme mít dostatek prostředků pro jeho předfinancování. Vítáme teď opravdu každou korunu, kterou nám někdo daruje.

Takže vás čeká hektické období?
To každopádně. A nejen mne, ale i Petra Navaříka z Grantiky, se kterým pro přípravu těchto projektů počítáme.

Erste Grantika Advisory, a.s.

Statistické okénko

Statistické okénko zobrazuje důležité makroekonomické ukazatele všech 27 členských zemí Evropské unie, které zahrnují statistická data ekonomické výkonnosti, fiskální stability, cenové hladiny k průměru EU a saldo běžného účtu k HDP. Pro srovnání jsou v tabulce i stejné ukazatele za celou Evropskou unii. Zdrojem dat je Eurostat a Evropská komise.

Klíčové ekonomické ukazatele

	Růst HDP				HDP v PPS per capita k ø EU28				Cenová hladina k ø EU27			
v %	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
Belgie	1,6	1,8	1,7	-6,3	118,1	117,9	117,9	117,2	114,3	114,5	115,1	115,2
Německo	2,6	1,3	0,6	-4,8	124,2	123,2	120,8	122,6	106,6	106,0	107,3	108,2
Estonsko	5,5	4,4	5,0	-2,9	79,2	81,8	83,7	86,2	80,9	83,4	85,3	83,6
Irsko	9,1	8,5	5,6	3,4	184,3	192,4	194,9	212,5	131,6	134,1	135,4	136,1
Řecko	1,3	1,6	1,9	-8,2	66,6	66,6	66,0	64,6	86,9	86,6	86,3	85,8
Španělsko	3,0	2,4	2,0	-10,8	92,5	91,4	90,4	85,5	94,8	96,5	96,3	95,5
Francie	2,3	1,8	1,5	-8,1	104,1	104,6	105,4	103,0	113,1	113,8	113,4	114,1
Itálie	1,7	0,9	0,3	-8,9	97,6	96,7	94,9	92,6	103,7	103,2	101,7	101,2
Kypr	5,2	5,2	3,1	-5,1	88,7	91,1	90,1	90,2	89,8	90,4	91,2	89,6
Lotyšsko	3,3	4,0	2,1	-3,6	66,9	69,2	68,9	71,4	74,9	76,6	77,8	76,5
Litva	4,3	3,9	4,3	-0,9	78,8	81,1	82,4	87,2	66,1	67,4	68,6	69,0
Lucembursko	1,8	3,1	2,3	-1,3	262,8	262,6	259,6	269,0	128,8	130,0	132,0	136,0
Malta	8,0	5,2	4,9	-7,0	100,7	100,0	100,3	97,6	86,3	86,2	86,6	88,2
Nizozemsko	2,9	2,4	1,7	-3,7	129,0	129,8	127,9	130,3	114,8	114,2	116,6	116,5
Rakousko	2,4	2,6	1,4	-6,6	127,3	128,1	126,6	125,6	111,7	112,6	113,8	115,1
Portugalsko	3,5	2,8	2,2	-7,6	77,1	77,8	78,8	77,4	89,0	88,1	87,6	89,0
Slovinsko	4,8	4,4	3,2	-5,5	85,7	87,4	87,8	87,9	86,6	87,1	87,0	86,5
Slovensko	3,0	3,8	2,3	-4,8	72,0	73,2	73,1	74,1	82,4	84,2	86,4	88,3
Finsko	3,3	1,5	1,1	-2,8	110,9	111,3	110,3	114,1	125,1	125,5	125,6	126,3
Bulharsko	3,5	3,1	3,7	-4,2	50,2	51,0	53,2	54,9	51,2	51,7	53,3	55,8
Česko	5,2	3,2	2,3	-5,6	90,8	92,4	92,9	93,3	70,5	73,9	75,1	76,3
Dánsko	2,8	2,2	2,8	-2,7	129,4	129,5	129,2	133,7	143,1	141,9	140,7	140,5
Chorvatsko	3,4	2,8	2,9	-8,0	62,5	63,6	64,7	63,6	69,3	70,5	71,2	69,4
Maďarsko	4,3	5,4	4,6	-5,0	69,6	72,2	74,0	75,1	65,9	65,9	66,8	62,2
Polsko	4,8	5,4	4,5	-2,7	69,6	70,9	73,4	76,1	58,8	59,5	60,1	57,8
Rumunsko	7,3	4,5	4,2	-3,9	63,8	65,9	69,2	71,0	54,8	55,7	55,2	54,8
Švédsko	2,6	2,0	1,3	-2,8	122,9	121,2	119,9	123,6	131,3	125,1	123,0	130,0
EU	2,8	2,1	1,5	-6,1	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
UK	1,7	1,3	1,3	-9,9	107,2	105,5	104,6	100,8	119,7	119,3	120,6	119,1

	Saldo veř.rozpočtů k HDP				Veřejný dluh k HDP				Energetická závislost			
v %	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019
Belgie	-0,7	-0,8	-1,9	-9,4	102,0	99,8	98,1	114,1	75,0	74,4	82,3	76,7
Německo	1,4	1,8	1,5	-4,2	65,1	61,8	59,7	69,8	63,8	64,0	63,4	67,6
Estonsko	-0,7	-0,5	0,1	-4,9	9,1	8,2	8,4	18,2	8,1	4,7	1,0	4,8
Irsko	-0,3	0,1	0,5	-5,0	67,0	63,0	57,4	59,5	69,0	67,1	67,7	68,4
Řecko	0,7	1,0	1,5	-9,7	179,2	186,2	180,5	205,6	72,9	71,3	70,7	68,9
Španělsko	-3,0	-2,5	-2,9	-11,0	98,6	97,4	95,5	120,0	71,3	73,7	73,5	75,0
Francie	-3,0	-2,3	-3,0	-9,2	98,3	98,0	97,6	115,7	47,4	48,8	46,8	47,6
Itálie	-2,4	-2,2	-1,6	-9,5	134,1	134,4	134,6	155,8	77,7	77,0	76,3	77,5
Kypr	1,9	-3,5	1,5	-5,7	93,5	99,2	94,0	118,2	95,8	95,9	92,5	92,8
Lotyšsko	-0,8	-0,8	-0,6	-4,5	39,0	37,1	37,0	43,5	47,2	44,1	44,3	44,0
Litva	0,5	0,6	0,3	-7,4	39,1	33,7	35,9	47,3	74,8	72,0	73,9	75,2
Lucembursko	1,3	3,1	2,4	-4,1	22,3	21,0	22,0	24,9	96,1	95,6	95,2	95,1
Malta	3,2	2,0	0,5	-10,1	48,5	44,8	42,0	54,3	101,1	103,1	97,5	97,2
Nizozemsko	1,3	1,4	1,7	-4,3	56,9	52,4	48,7	54,5	45,9	51,9	59,5	64,7
Rakousko	-0,8	0,2	0,7	-8,9	78,5	74,0	70,5	83,9	62,1	63,9	64,2	71,7
Portugalsko	-3,0	-0,3	0,1	-5,7	126,1	121,5	116,8	133,6	72,2	77,9	75,6	73,8
Slovinsko	-0,1	0,7	0,5	-8,4	74,1	70,3	65,6	80,8	49,0	50,8	51,2	52,1
Slovensko	-0,9	-1,0	-1,4	-6,2	51,5	49,6	48,2	60,6	60,6	64,8	63,7	69,8
Finsko	-0,7	-0,9	-1,0	-5,4	61,2	59,7	59,5	69,2	46,2	44,0	44,9	42,1
Bulharsko	1,1	2,0	1,9	-3,4	25,3	22,3	20,2	25,0	38,5	39,4	36,3	38,1
Česko	1,5	0,9	0,3	-6,2	34,2	32,1	30,3	38,1	32,8	37,2	36,7	40,9
Dánsko	1,8	0,7	3,8	-1,1	35,9	34,0	33,3	42,2	13,5	11,4	22,8	38,8
Chorvatsko	0,8	0,2	0,4	-7,4	77,6	74,3	72,8	88,7	48,4	53,2	52,7	56,2
Maďarsko	-2,4	-2,1	-2,1	-8,1	72,2	69,1	65,5	80,4	55,8	62,6	58,1	69,7
Polsko	-1,5	-0,2	-0,7	-7,0	50,6	48,8	45,6	57,5	30,8	38,3	44,8	46,8
Rumunsko	-2,6	-2,9	-4,4	-9,2	35,1	34,7	35,3	47,3	21,9	23,3	24,3	30,4
Švédsko	1,4	0,8	0,5	-3,1	40,7	38,9	35,0	39,9	33,3	26,7	29,1	30,2
EU27	-0,8	-0,4	-0,5	-6,9	83,2	81,2	79,2	92,4	56,1	57,5	58,2	60,6
UK	-2,4	-2,2	-2,3	-13,4	86,3	85,8	85,4	104,4	35,6	35,6	35,5	34,9

Tato publikace je považována za doplňkový zdroj informací našim klientům i nejširší veřejnosti. Na informace uvedené v ní nelze pohlížet tak, jako by šlo o údaje nezvratné a nezměnitelné. Publikace je založena na nejlepších informačních zdrojích dostupných v době tisku. Použité informační zdroje jsou všeobecně považované za spolehlivé, avšak Česká spořitelna, a.s. ani její pobočky či zaměstnanci neručí za správnost a úplnost informací. Autoři považují za slušnost, že při použití jakékoliv části tohoto dokumentu, bude uživatelem tento zdroj uveden.

Některé obrázky použité v této publikaci pochází z audiovizuální knihovny Evropské komise a www.pixabay.com.

Vydáváno pod evidenčním číslem Ministerstva kultury ČR: MK ČR E 16338, ISSN on-line: 1801-5042, ISSN tisk: 1801-5034.